

Zriaďovanie a fungovanie orgánov pre rovnosť

Všeobecné politické odporúčanie ECRI č. 2: Kľúčové témy

” V posledných rokoch boli v takmer všetkých členských štátoch Rady Európy zriadené nezávislé orgány pre rovnosť. Tieto orgány zohrávajú zásadnú úlohu pri posilňovaní rovnakého zaobchádzania a v boji proti diskriminácii a intolerancii. Bol vytvorený rozsiahly a multidimenzionálny systém orgánov pre rovnosť, ktorý postupne adaptoval rad osvedčených postupov. No mnohé orgány pre rovnosť majú naďalej nedostatky, najmä pokiaľ ide o ich nezávislosť a financovanie. Nami vytvorené všeobecné politické odporúčanie ECRI č. 2 sa opiera o osvedčené postupy a predstavuje normy, ktoré by štátom mali pomôcť posilniť ich orgány pre rovnosť. Zameriava sa na kľúčové otázky, ako je zriaďovanie, nezávislosť a efektívne fungovanie orgánov pre rovnosť, ktoré môžu dosiahnuť reálny vplyv v oblasti rovnakého zaobchádzania.

KLÚČOVÉ POSOLSTVO

— Členské štáty by mali vytvoriť silné orgány pre rovnosť, ktoré sú nezávislé a efektívne.

— Orgány pre rovnosť by mali plniť dve hlavné funkcie: i) presadzovať rovnosť a predchádzať diskriminácii a ii) poskytovať podporu osobám vystaveným diskriminácii a intolerancii a zastupovať ich v súdnom konaní. Okrem týchto základných funkcií je možné premýšľať o tom, že by sa zverila aj tretia funkcia, a to rozhodovanie o sťažnostiach.

— Orgánom pre rovnosť by sa mali udeliť kompetencie, právomoci a zdroje potrebné na účinné plnenie ich úloh, pričom služby týchto orgánov by mali byť dostupné pre každého.

VYBRANÉ ODPORÚČANIA

1. Zriaďiť silný orgán pre rovnosť.

- ▶ Orgány pre rovnosť by sa mali zriaďovať na základe prijatia všeobecného zákona alebo ústavného zákona.
- ▶ Mali by mať mandát na presadzovanie a zabezpečenie rovnosti, na predchádzanie diskriminácii a intolerancii a jej odstraňovanie, a na podporu rozmanitosti a dobrých vzťahov medzi rôznymi skupinami v spoločnosti.
- ▶ Ich mandát by mal pokrývať všetky oblasti verejnej aj osobnej sféry.

2. Zabezpečiť úplnú nezávislosť orgánov pre rovnosť.

- ▶ Orgány pre rovnosť by sa mali zriaďiť ako samostatné inštitúcie so štatútom právnickej osoby, ktoré budú oddelené od výkonnej a zákonodarnej moci.
- ▶ Mali by byť úplne nezávislé na inštitucionálnej aj na operatívnej úrovni a mali by pracovať bez zasahovania zo strany štátu alebo politických strán.

3. Udeliť orgánom pre rovnosť potrebné právomoci na výkon ich funkcií.

- ▶ **Presadzovanie a predchádzanie:** Orgány pre rovnosť by mali mať právomoci na presadzovanie rovnosti a predchádzanie diskriminácii, najmä právomoc vykonávať prešetrovanie, robiť výskum, zvyšovať povedomie, podporovať osvedčené postupy, vypracúvať odporúčania a prispievať k tvorbe právnych predpisov a politík.
- ▶ **Podpora a súdne konanie:** Mali by mať právomoc prijímať sťažnosti od osôb vystavených diskriminácii a intolerancii, poskytovať týmto osobám osobnú podporu, právne poradenstvo a právnu pomoc, využívať zmierovacie konanie, poskytovať týmto osobám právne zastúpenie, zúčastňovať sa súdnych sporov a podávať podnety na inštitúcie a na súdy.
- ▶ **Rozhodovanie:** Mohli by mať aj dodatočnú právomoc rozhodovať o sťažnostiach týkajúcich sa diskriminácie v podobe právne záväzných rozhodnutí ukladajúcich sankcie alebo nezáväzných odporúčaní.

4. Vytvoriť potrebný rámec zaručujúci nezávislosť a efektívnosť orgánov pre rovnosť.

- ▶ Orgánom pre rovnosť by sa mali udeliť primerané právomoci potrebné na získavanie dôkazov.
- ▶ Orgány pre rovnosť by mali viesť osoby, ktoré sú vybrané v transparentnom a participatívnom výberovom konaní zohľadňujúcim ich schopnosti, a ktoré od nikoho neprijímajú pokyny a požívajú ochranu pred hrozbami, nátlakom alebo svojvoľným prepustením.
- ▶ Orgány pre rovnosť by mali byť nezávislé pri rozhodovaní o svojej vnútornej štruktúre, nakladaní s rozpočtom, a o prijímaní a zadenovaní zamestnancov.
- ▶ Mali by sa im poskytnúť dostatočné personálne aj finančné zdroje na vykonávanie ich funkcií a kompetencií spôsobom, ktorý prinesie reálny efekt.
- ▶ Mali by mať právo robiť nezávislé vyhlásenia. Parlamenty aj vlády by mali ich správy prediskutovať a prispievať k implementácii ich odporúčaní.
- ▶ Mali by vypracovať stratégiu svojich činností a pravidelne ju aktualizovať.
- ▶ Orgány pre rovnosť by mali slúžiť ako vzor rozmanitosti a rodovej rovnováhy a do svojich aktivít by mali zapájať zainteresované strany.

5. Zabezpečiť, aby orgány pre rovnosť boli ľahko dostupné pre osoby vystavené diskriminácii alebo intolerancii.

UŽITOČNÉ ODKAZY

ECRI General Policy Recommendation No. 2 on Equality bodies (Všeobecné politické odporúčanie ECRI č. 2 o orgánoch pre rovnosť) <http://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=REC-02rev-2018-006-ENG>

ECRI General Policy Recommendation No. 7 on National legislation to combat racism and racial discrimination (Všeobecné politické odporúčanie ECRI č. 7 k národnej legislatíve na boj proti rasizmu a rasovej diskriminácii) <http://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=REC-07rev-2003-008-SLO>

UN Paris principles (Parížske princípy OSN) <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/StatusOfNationalInstitutions.aspx> a všeobecné pripomienky, <https://nhri.ohchr.org/EN/AboutUs/Governance/Documents/ICC%20SCA%20General%20Observations.pdf>

Equinet Working Paper on Developing Standards for Equality Bodies (Pracovný dokument siete Equinet o vypracovávaní noriem pre orgány pre rovnosť) <http://www.equineteurope.org/Equinet-Working-Paper-on-Developing-Standards-for-Equality-Bodies>

FAKTY A ZISTENIA

„Ľudia vystavení diskriminácii a intolerancii sa v snahe čeliť nerovnosti stretávajú s mnohými problémami a prekážkami. Mnohí z nich nemajú kapacitu ani prostriedky na uplatňovanie svojich práv. Dôležitou úlohou orgánov pre rovnosť je pomôcť im pri tom.“

„V prvom kroku títo ľudia často potrebujú osobnú a emocionálnu podporu, aby boli schopní čeliť diskriminácii alebo intolerancii, s ktorou sa stretávajú. V ďalšom kroku potrebujú právne poradenstvo, aby im boli vysvetlené ich práva a možnosti ich uplatňovania. Následne potrebujú právnu pomoc, aby sa mohli obrátiť na verejné aj súkromné inštitúcie, rozhodovacie orgány a súdy s cieľom domáhať sa svojich práv.“

„Orgány pre rovnosť musia byť nezávislé – predovšetkým od štátu – aby mohli riešiť problematiku rovnosti, diskriminácie a intolerancie spôsobom, ktorý považujú za vhodný, bez zasahovania z akejkoľvek strany. Nezávislosť je nevyhnutným predpokladom efektívnosti a vplyvu orgánov pre rovnosť.“

„Kľúčovým faktorom efektívnosti orgánov pre rovnosť je primeranosť ich financovania a personálneho zabezpečenia, ktorá by sa mala určiť na základe objektívnych ukazovateľov.“

Citácie z dôvodovej správy k všeobecnému politickému odporúčaniu ECRI č. 2.